

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อศึกษาการจัดการศึกษานอกโรงเรียนหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ในพื้นที่อำเภอเกล่ง จังหวัดระยอง การศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอนดังต่อไปนี้ คือ

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
3. การสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือ
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรสำหรับการวิจัยครั้งนี้ แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ดังนี้

1. ผู้บริหารเป็นข้าราชการที่ได้รับการบรรจุแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอเกล่ง หรือรักษาการผู้อำนวยการศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอเกล่ง จำนวน 1 คน
2. ครูผู้สอน หมายถึง ครูผู้สอนที่ได้รับมอบหมายให้จัดการศึกษานอกโรงเรียนหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ให้กับนักศึกษาในพื้นที่อำเภอเกล่ง ตั้งแต่ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2546 โดยมีประสบการณ์ในการสอนอย่างน้อย 1 ปี จำนวน 15 คน
3. นักศึกษา หมายถึง ผู้ที่ขึ้นทะเบียนเป็นนักศึกษาของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอเกล่ง จังหวัดระยอง ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและระดับมัธยมศึกษาตอนปลายมีประสบการณ์ในการเรียนอย่างน้อย 1 ปี จำนวน 1,212 คน

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ มีดังนี้

กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักศึกษาของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอเกล่ง จังหวัดระยอง ผู้วิจัยทำการคัดเลือกนักศึกษาที่จะทำการสัมภาษณ์ อย่างเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) โดยได้กำหนดคุณลักษณะของนักศึกษาที่จะสัมภาษณ์ไว้ว่าต้องเป็นผู้ที่ลงทะเบียนเรียนในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2548 มีประสบการณ์ในการเรียน การศึกษานอกโรงเรียน หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 อย่างน้อย 1 ปี เป็นผู้ที่มีส่วนร่วมใน

กิจกรรมการเรียนการสอนอย่างสม่ำเสมอ (สอบถามจากครูผู้สอน และเพื่อนนักศึกษาในศูนย์การเรียนชุมชนเดียวกัน) ในการสัมภาษณ์ผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์นักศึกษาจากศูนย์การเรียน ทั้ง 7 แห่ง จำนวน 44 คน โดยในแต่ละศูนย์การเรียนผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจนข้อมูลคงที่ (Saturation of Data)

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ มีเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

1. ผู้วิจัย
2. แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง
3. การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม
4. อุปกรณ์ที่ใช้ในการบันทึกข้อมูล ได้แก่ เครื่องบันทึกเสียงแบบพกพา จำนวน 2 เครื่อง

และสมุดจดบันทึก

การสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือ

การสร้างเครื่องมือเป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง เพื่อศึกษาความคิดเห็นจากผู้บริหาร ครูผู้สอน และนักศึกษา ผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

1. ศึกษาเอกสาร งานวิจัย ผู้ทรงคุณวุฒิและสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา นอกโรงเรียน หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 โดยเฉพาะประเด็นดังนี้

1.1 สภาพการจัดการศึกษานอกโรงเรียนหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544

1.2 ปัญหาการจัดการศึกษานอกโรงเรียนหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544

1.3 แนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษานอกโรงเรียนหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544

2. สร้างแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างเพื่อศึกษาถึงความคิดเห็นในเรื่องของ สภาพ ปัญหา และแนวทางการพัฒนา โดยสร้างคำถามแบบปลายเปิด

3. นำแบบสัมภาษณ์ที่สร้างเรียบร้อยแล้วไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิมี 3 ท่าน ดังนี้

3.1 ผศ.ดร. มานพ แจ่มกระจ่าง อาจารย์ประจำภาควิชาอุตสาหกรรมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา จังหวัดชลบุรี

3.2 อาจารย์เกรียงศักดิ์ บุญญา อาจารย์ประจำภาควิชาอุตสาหกรรมศึกษา คณะ
ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา จังหวัดชลบุรี

3.3 อาจารย์พระพงษ์ สุกประเสริฐ เจ้าหน้าที่ปฏิบัติการที่ดิน 7 ว. สำนักงานปฏิรูปที่ดิน
จังหวัดฉะเชิงเทรา และอาจารย์พิเศษคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
จังหวัดชลบุรี

4. แก้ไขปรับปรุงแบบสัมภาษณ์ตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ และอาจารย์ที่
ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อให้แบบสัมภาษณ์สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

5. นำแบบสัมภาษณ์ที่ปรับปรุงแก้ไขเรียบร้อยแล้วมาจัดเตรียม เพื่อนำไปเก็บรวบรวม
ข้อมูลต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ ใช้วิธีสัมภาษณ์แบบตัวต่อตัวตามแบบสัมภาษณ์แบบมี
โครงสร้างที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นและใช้การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วมสำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูล โดย
ผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

1. ผู้วิจัยจะทำการศึกษาและเก็บข้อมูลด้วยตนเอง เพราะการวิจัยเชิงคุณภาพถือว่าผู้วิจัย
คือเครื่องมือหลักที่สำคัญที่สุด ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยมีการเตรียมความพร้อมในการ
ดำเนินการวิจัย เพื่อช่วยในการเก็บรวบรวมข้อมูล บันทึกข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล ให้เป็นไปตาม
วัตถุประสงค์ โดยผู้วิจัยได้มีการเตรียมตนเองให้มีความพร้อมสำหรับการดำเนินการวิจัย ทั้งใน
ระยะก่อนและระหว่างดำเนินการวิจัยทั้ง 3 ด้าน ดังนี้

1.1 ด้านระเบียบวิธี ผู้วิจัยได้ศึกษาทำความเข้าใจถึงหลักการเชิงทฤษฎีของการวิจัย
เชิงคุณภาพ โดยได้ศึกษาจากการอ่านเอกสาร ตำรา และรับคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษา และ
ผู้ทรงคุณวุฒิด้านงานวิจัยเชิงคุณภาพ

1.2 ด้านเทคนิคการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้ศึกษาวิธีการสัมภาษณ์ และการสังเกต จาก
ตำรา เอกสารต่างๆ โดยได้รับคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษา และผู้ทรงคุณวุฒิ

1.3 ด้านเนื้อหา ผู้วิจัยได้ทำการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับสภาพ แนวทางการ
พัฒนา และปัญหาในการจัดการศึกษานอกโรงเรียนหลักสูตรต่าง ๆ เพื่อให้มีความเข้าใจมากขึ้นถึง
ปัญหาที่เกิดขึ้น

2. แนวคำถามในการสัมภาษณ์ เป็นแนวคำถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง โดยเป็นคำถามแบบ
ปลายเปิด มีความยืดหยุ่นสูง โดยคำถามที่ตั้งขึ้นจะมีความครอบคลุมตามขอบเขตของการศึกษาที่ได้
กำหนดไว้

3. การสังเกตเป็นการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม ผู้วิจัยจะรวบรวมข้อมูล โดยใช้วิธีสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วมจาก ครูผู้สอน และนักศึกษา จากการจัดการศึกษานอกโรงเรียน หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ในพื้นที่อำเภอเกล่ง จังหวัดระยอง ในด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และด้านวัสดุอุปกรณ์และสื่อ

4. ในการเก็บรวบรวมข้อมูลทุกครั้ง ผู้วิจัยมีใบยินยอมเข้าร่วมการวิจัย เพื่อให้ผู้เข้าร่วมวิจัยพิจารณา เมื่อได้รับการยินยอมแล้ว ผู้วิจัยจึงจะทำการสัมภาษณ์หรือเก็บรวบรวมข้อมูล

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยไปเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองทั้งหมด ในการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์ผู้เข้าร่วมการวิจัยนอกเวลาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยเลือกเวลาและสถานที่ที่ผู้เข้าร่วมการวิจัยสะดวกที่สุด ส่วนการสังเกตผู้วิจัยจะทำการสังเกตขณะที่มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ผู้วิจัยมีอุปกรณ์ช่วยในการบันทึกข้อมูล ได้แก่ เครื่องบันทึกเสียง จำนวน 2 เครื่อง และสมุดจดบันทึก

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยตนเอง โดยมีขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูลดังต่อไปนี้

1. การประมวลผลข้อมูลเบื้องต้นผู้วิจัยดำเนินการถอดคำสัมภาษณ์จากเครื่องบันทึกเสียง และจากสมุดบันทึก หลังจากนั้นนำมาแยกหมวดหมู่ตามขอบเขตที่ได้กำหนดไว้
2. เรียบเรียงข้อมูลที่ได้เป็นลำดับขั้นตอน
3. การวิเคราะห์ข้อมูลขั้นต่อมาผู้วิจัยจะทำการวิเคราะห์ข้อมูลทั้งหมด โดยนำข้อมูลที่ได้มาทำการเรียบเรียงจัดหมวดหมู่ให้เหมาะสมเพื่อให้ชัดเจน
4. นำข้อมูลที่ได้นำเสนอในเชิงพรรณนาให้เห็นถึง สภาพ ปัญหา และแนวทาง การพัฒนาการจัดการศึกษานอกโรงเรียนหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ในพื้นที่อำเภอเกล่ง จังหวัดระยอง จากผู้บริหาร ครูผู้สอน และนักศึกษา